گزارش خبر
NEWSREPORT

کد خبر: ۴۵۳۴۲۹
شنبه ۲۰ شهریور ۱۴۰۰ ۱۰:۳۱

سرنوشت هشت رئیس‌جمهور ایران!

جمهوری اسلامی ایران تاکنون هشت رئیس‌جمهور را به خود دیده است. روسای جمهوری که سرنوشت‌های عجیب و متفاوتی داشته‌اند؛ از شهادت تا فرار از کشور، از رهبری تا درخواست برای محاکمه.

به گزارش خبرنگاران جامعه گزارش خبر، پیروزی انقلاب اسلامی در بهمن ۱۳۵۷ باعث شد تا ایران پس از قرن‌ها نظام پادشاهی به یک نظام جمهوری اسلامی تبدیل شود و برای اولین بار در تاریخ خود داشتن رئیس‌جمهور را تجربه کند. از ابتدای انقلاب اسلامی تا سال ۱۴۰۰، هشت رئیس‌جمهور بر صندلی ریاست جمهوری اسلامی ایران تکیه زده‌اند که هر کدام سرنوشت خاص خود را داشته‌اند.

رئیس‌جمهور فراری

سید ابوالحسن بنی‌صدر اولین رئیس‌جمهور ایران بود که در انتخابات ۵ بهمن ۱۳۵۸ به پیروزی رسید اما تنش او با انقلابیون از همان روزهای اول بر سر انتخاب نخست‌وزیر آغاز شد. بنی‌صدر نهایتا به نخست‌وزیری محمدعلی رجایی رضایت داد اما نحوه فرماندهی او در جنگ تحمیلی عراق علیه ایران و درگیری‌هایش با نمایندگان مجلس اول و سید محمد بهشتی و مواضع تندی که علیه انقلاب اسلامی می‌گرفت سرانجام باعث شد که ابتدا توسط امام خمینی (ره) از فرماندهی کل قوا کنار گذاشته شود و پس از آن در جلسه ۳۱ خرداد ۱۳۶۰ اولین دوره مجلس شورای ملی به ریاست اکبر هاشمی‌رفسنجانی، نمایندگان مجلس رای به عدم کفایت سیاسی او دادند و پس از کمتر از ۱۷ ماه از سمت ریاست جمهوری برکنار شد.
پس از این اتفاق بنی‌صدر مدتی مخفیانه در کشور زندگی کرد و سرانجام به همراه مسعود رجوی سرکرده سازمان مجاهدین خلق (منافقین) در ششم مرداد ۱۳۶۰ از ایران خارج و راهی فرانسه شد. البته دوستی بنی‌صدر و مجاهدین خلق که در تابستان ۱۳۶۰ با ترورهای مختلف بسیاری از سران جمهوری اسلامی و مردم ایران را به شهادت رساندند زیاد طول نکشید. بنی‌صدر همچنان در پاریس زندگی می‌کند و یکی از مخالفین سرسخت جمهوری اسلامی به حساب می‌آید.

رئیس‌جمهور ناکام

پس از بنی‌صدر، نخست‌وزیر او یعنی محمدعلی رجایی در انتخابات مرداد ۱۳۶۰ به ریاست جمهوری رسید اما گویی قرار بود عمر دو دولت اول روسای جمهور ابتدایی حتی به اندازه یک دولت کامل هم نرسد چرا که رجایی در انفجار هشتم شهریور ۱۳۶۰ دفتر نخست‌وزیری به همراه محمدجواد باهنر نخست‌وزیر خود به شهادت رسید و عمر ریاست جمهوری‌اش به یک ماه هم نرسید.

از ریاست جمهوری تا رهبری

سومین انتخابات ریاست جمهوری در مهر ۱۳۶۰ برگزار شد و این بار آیت‌الله سید علی خامنه‌ای با رای مردم به عنوان سومین رئیس جمهوری اسلامی ایران برگزیده شد. ریاست جمهوری آیت‌الله خامنه‌ای در انتخابات مرداد ۱۳۶۴ برای چهار سال دیگر هم تمدید شد اما در خرداد ۱۳۶۸ و در حالی که دو ماه به پایان ریاست جمهوری ایشان باقی مانده بود با رحلت امام خمینی (ره)، نمایندگان مجلس خبرگان رهبری آیت‌الله خامنه‌ای را به عنوان رهبر جمهوری اسلامی انتخاب کردند و این ریاست جمهوری هم به نوعی زودتر از موعد پایان یافت.

همیشه رئیس

اکبر هاشمی‌رفسنجانی چهارمین رئیس جمهوری اسلامی ایران بودکه در دو انتخابات مرداد ۱۳۶۸ و خرداد ۱۳۷۲ برای دو دوره متوالی به ریاست جمهوری رسید و دولت‌های پنجم و ششم را تشکیل داد. هاشمی‌رفسنجانی که از ابتدای انقلاب مناصب مختلفی از جمله ریاست سه دوره مجلس شورای اسلامی، عضویت در مجلس خبرگان قانون اساسی و خبرگان رهبری، فرماندهی جنگ، عضویت در شورای انقلاب و... را در کارنامه داشت پس از پایان ریاست جمهوری خود با حکم رهبر انقلاب همچنان به عنوان رئیس مجمع تشخیص مصلحت نظام که از سال ۱۳۶۸ ریاست آن را بر عهده داشت، باقی ماند و تا دی ۱۳۹۵ که از دنیا رفت علاوه بر ریاست بر مجمع، چند سالی نایب‌رئیس مجلس خبرگان رهبری و سه سال رئیس خبرگان (۱۳۸۶ تا ۱۳۸۹) هم بود. او همچنین سال‌ها امام جمعه موقت تهران بود اما حوادث بعد از انتخابات سال ۱۳۸۸ و مواضع هاشمی‌رفسنجانی باعث شد که برای ریاست خبرگان کاندیدا نشود و پس از نماز جمعه ۲۶ تیر ۱۳۸۸ دیگر از خطبه‌های نماز جمعه هم کنار گذاشته شد.
هاشمی‌رفسنجانی در انتخابات ریاست جمهوری سال ۱۳۹۲ نام‌نویسی کرد اما با وجود سوابق بسیار، به دلایلی که هنوز به طور دقیق مشخص نشده است صلاحیتش از سوی شورای نگهبان احراز نشد و به نوعی در سال‌های پایانی عمر خود و خانواده‌اش با حملات تندی مواجه می‌شدند. او پس از سال ۱۳۸۸ بارها به همراهی با معترضان به نتایج انتخابات ۱۳۸۸ متهم شد اما به هر حال از ابتدای انقلاب اسلامی تا پایان عمرش همیشه ریاست یکی از ارکان مهم نظام جمهوری اسلامی را در دست داشت.

رئیس‌جمهور بدون منصب

سید محمد خاتمی پنجمین رئیس جمهوری اسلامی ایران بود که در دو انتخابات خرداد ۱۳۷۶ و ۱۳۸۰ دولت‌های هفتم و هشتم را تشکیل داد. خاتمی که در دوران هشت ساله ریاست جمهوری خود هم با بحران‌های زیادی از سوی «جریانات تندرو» مواجه بود با وجود اینکه از نظر آماری بهترین عملکرد را در تاریخ دولت‌های جمهوری اسلامی داشته، پس از انتخابات ۱۳۸۸ به دلیل همراهی با میرحسین موسوی و مهدی کروبی در اعتراض به نتایج انتخابات، به عنوان یکی از سران معترضان شناخته و به نوعی فعالیت‌هایش محدود شد. او از جمله روسای جمهور ایران است که پس از پایان ریاست جمهوری خود، از رهبر انقلاب حکمی حتی برای عضویت در مجمع تشخیص مصلحت نظام دریافت نکرد. خاتمی پس از پایان ریاست جمهوری خود مؤسسه بنیاد باران (بنیاد آزادی رشد و آبادانی ایران) را تأسیس کرد و ریاست آن را بر عهده دارد و همچنین رئیس مجمع روحانیون مبارز است. خاتمی هم مثل هاشمی به خصوص پس از سال ۱۳۸۸، به دلیل همراهی با معترضان به نتایج انتخابات ۱۳۸۸، بارها از سوی جناح راست مورد حملات شدیدی قرار گرفته است.

از مجمع تا انحراف

ششمین رئیس جمهور اسلامی ایران محمود احمدی‌نژاد بود که با موفقیت در دو انتخابات تیر ۱۳۸۴ و خرداد ۱۳۸۸ دولت‌های نهم و دهم را تشکیل داد. حاشیه‌های او از همان ماه‌های ابتدایی ریاستش آغاز شد و از سال ۱۳۸۸ به اوج رسید. پس از فروکش کردن غبارحوادث سال ۱۳۸۸، کم کم مشکلات احمدی‌نژاد با جناح راست که حامیان پر و پا قرص او بودند آغاز شد تا جایی که حلقه یاران اصلی وی را جریان انحرافی نامیدند و پس از پایان ریاست جمهوری‌اس دو یار غار وی یعنی اسفندیار رحیم‌مشایی و حمید بقایی محاکمه و راهی زندان شدند. احمدی‌نژاد در دو انتخابات ریاست جمهوری ۱۳۹۶ و ۱۴۰۰ نام‌نویسی کرد اما صلاحیتش از سوی شورای نگهبان احراز نشد. او که پس از پایان ریاست جمهوری و در سال ۱۳۹۲ با حکم رهبر انقلاب به عضویت مجمع تشخیص مصلحت نظام درآمده است، به خصوص پس از احراز نشدن صلاحیتش در انتخابات ۱۴۰۰، مواضع تندی را علیه برخی نهادها به خصوص نهادهای امنیتی و حاکمیتی اتخاذ کرده و به نظر نمی‌رسد حکم حضورش در مجمع برای دوره آینده تمدید شود. احمدی‌نژاد که روزگاری از سوی جناح چپ مورد انتقادات زیادی قرار می‌گرفت، حالا در جناح راست هم دشمنان پر و پا قرصی دارد و او و اطرافیانش به عنوان جریان انحرافی در نظام جمهوری اسلامی شناخته می‌شوند.

رئیس‌جمهور بداقبال

حسن روحانی هفتمین رئیس جمهوری اسلامی ایران بود که با پیروزی در دو انتخابات خرداد ۱۳۹۲ و اردیبهشت ۱۳۹۶، دولت‌های یازدهم و دوازدهم را تشکیل داد. روحانی که چهار سال ابتدایی خوب و چهار سال پایانی ناامیدکننده را گذراند، دوران پر فراز و نشیبی را در این هشت سال پشت سر گذاشت و با توجه به حوادث مختلفی که در دوران ریاست رخ داد شاید بداقبال‌ترین رئیس‌جمهور این ادوار بوده است. اتفاقات سال‌های پایانی ریاست جمهوری روحانی مثل تورم افسارگسیخته، نحوه مدیریت کرونا و در کل حاشیه‌های امنیتی و مدیریتی زیادی که در اواخر دوران ریاست جمهوری وی به وجود آمد باعث شده که این روزها عده‌ای درخواست محاکمه روحانی را مطرح کنند و حتی تعدادی از نمایندگان مجلس، پرونده او را با عنوان قصور در مدیریت کشور به قوه قضاییه ارجاع داده‌اند.

روحانی که پس از پایان مراسم تحلیف ریاست جمهوری در ۱۴ مرداد ۱۴۰۰، در سکوت خبری در خانه خود به سر می‌برد هم مانند خاتمی، تاکنون برای عضویت در مجمع تشخیص مصلحت نظام از سوی رهبر انقلاب حکمی دریافت نکرده است و البته بعید است با توجه به جابجایی‌های قریب‌الوقوع در مجمع، روحانی که فعلا تنها عضو مجلس خبرگان رهبری است، مانند هاشمی در این نهاد حاکمیتی هم حاضر شود. چرا که او هم مانند هاشمی علاوه بر هشت سال ریاست جمهوری از ابتدای انقلاب در مناصب مختلف و مهمی از جمله نایب رئیسی مجلس شورای اسلامی، عضویت در شورای عالی دفاع، دبیری شورای عالی امنیت ملی و ریاست مرکز تحقیقات استراتژیک مجمع تشخیص مصلحت نظام را بر عهده داشته است. البته روحانی هم مانند هاشمی در این ماه‌ها با فشارهای زیادی از سوی جناح راست مواجه بوده و تا جایی که درخواست محاکمه او را مطرح می‌کنند.

در انتظار سرنوشت

بررسی سرنوشت هفت رئیس‌جمهور قبلی جمهوری اسلامی ایران نشان می‌دهد که به جز آیت‌الله خامنه‌ای که از ریاست جمهوری به رهبری رسیدند، شش رئیس‌جمهور دیگر سرانجام عجیبی داشته‌اند. سید ابوالحسن بنی‌صدر از کشور فرار کرد، محمدعلی رجایی به شهادت رسید، هاشمی‌رفسنجانی که یار دیرین امام و رهبری بود مورد شدیدترین توهین‌ها قرا گرفت و در اواخر عمر خود به انزوا رفت، محمود احمدی‌نژاد به اپوزسیون درون نظام بدل شده و او را جریان انحرافی می‌نامند، سید محمد خاتمی به عنوان سران فتنه معرفی می‌شود و در هیچ نهاد حاکمیتی حضور ندارد و حسن روحانی هم هنوز حکمی نگرفته است و هر روز با تهدید به محاکمه و دادگاه مواجه می‌شود.

تاکنون به جز یک مورد، به نظر می‌رسد دفتر رئیس‌جمهور در انتهای خیابان پاستور تهران برای مستاجرانش پایان خوشی نداشته است. حال باید دید که تکلیف سید ابراهیم رئیسی که سیزدهمین دولت جمهوری اسلامی را بیش از یک ماه است تشکیل داده در بازی بی‌رحم سیاست ایران چه سرنوشتی را تجربه خواهد کرد. آیا او هم مانند اسلاف خود با استقبالی خوش و بدرقه‌ای بد به کار خود پایان می‌دهد یا حوادث دیگری در انتظارش خواهد بود؟